

บทเรียนของเด็กเก่ง

จากการคิด ใคร่ครวญ ทบทวนการสอนของตนเอง ในภาคเรียนวิริยะ ปีการศึกษา ๒๕๕๙ ฉันพบว่า เป็นอีกหนึ่งภาคเรียนที่ผู้เรียนมีความมุ่งมั่น ตั้งใจ และมีความเพียรพยายามในการเรียนรู้จนนำไปสู่การเจริญเติบโตทั้งองกามแก่ตนเอง ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงต่อทัศนคติมุมมองในด้านต่างๆ อารมณ์ความรู้สึกนึกคิดในการมองโลกและสิ่งแวดล้อมรอบตัว การให้ความสำคัญและเห็นคุณค่าชีวิตผู้อื่นและตนเอง

อชิเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕ ที่เพื่อนๆ ร่วมชั้นต่างพากันรู้สึกถึงความสมบูรณ์แบบ ความเก่ง เฉลียวฉลาด ส่งผลให้เขาเกิดความคิด และถ่ายทอดผ่านการพูด เขียนนำเสนอเรื่องราวต่างๆ อย่างเป็นลำดับ อชิสามารถตอบคำถามในชั้นเรียนได้อย่างลื่นไหล ไม่กลัวการถูกถาม มีความเชื่อมั่นในความคิดของตนเอง มีความรับผิดชอบต่องานของตนเองได้อย่างดีเยี่ยม จนเป็นที่ชื่นชมของเพื่อนและครูอยู่เสมอ

ในคาบเรียนสัปดาห์แรกของภาคเรียนนี้ นักเรียนชั้น ๕ จะได้เรียนรู้และทำความรู้จักกับตัวละครที่มีอายุใกล้เคียงกับตนเองที่เป็นผู้มีสติปัญญาเฉลียวฉลาดในการแก้ไขปัญหา และเป็นอีกบุคคลหนึ่งที่มีความเพียรพยายามในการทำสิ่งต่างๆ บุคคลที่นักเรียนจะได้ศึกษาเรียนรู้ก็คือ

“มโหสถชาดก มหาบัณฑิตแห่งมิลินทร

ในคาบเรียนนั้นครูให้นักเรียนทุกคนอ่านตีความจากเรื่อง ตอน “ศาลาเด็กน้อย” ซึ่งเป็นศาลาที่มโหสถสร้างขึ้นเมื่อตอนเห็นชาวบ้านเกิดความเดือดร้อน จึงคิดอยากช่วยแก้ไขปัญหาให้บ้านเมือง ยกตัวอย่างข้อความได้ดังนี้

“วันหนึ่งขณะที่กำลังเล่นอย่างสนุกสนานฝนตกลงมา พวกเด็กก็พากันวิ่งหนีฝนอย่างอลหม่าน เหยียบกันหกล้มเข้าแตก แข้งบวม เท้าบวม ได้ทุกขเวทนานัก มโหสถเห็นดังนั้นจึงเกิดความคิดจะทำกัฬาสถานขึ้นเป็นศาลา เพื่อให้เกิดประโยชน์อย่างอื่นๆ ขึ้นด้วย มโหสถจึงกล่าวกับเพื่อนๆ ถึงความคิด

คุณครูสาธิตา รามแก้ว (ครูเกมส์)
ครูภูมิปัญญาภาษาไทย ชั้น ๕

ของตนและขอให้เพื่อนๆ ทุกคนไปขอเงินจากบิดามารดามาคนละ ๑ เหรียญกษาปณ์ รวมได้ ๑๐๐๐ กษาปณ์ แล้วจึงเรียกช่างใหญ่มาก่อสร้าง ซึ่งนายช่างเหล่านั้นต้องฟังคำแนะนำจากบัณฑิตน้อย บัณฑิตน้อยก็บงการให้นายช่างนั้นจัดสร้างศาลาเป็นส่วนๆ ดังนี้ ห้องสำหรับหญิงอนาถาคลอดบุตร ห้องสมณพราหมณ์ผู้อำคันตุกะ ห้องคฤหิ์สผู้เดินทาง ห้องเก็บสินค้าของพ่อค้าผู้มาพัก มีสนามเล่นกว้างขวางพอแก่เด็กจำนวนพันจะเล่นพร้อมกันได้ และยังมีห้องโถงกว้างขวางเป็นห้องประชุมใหญ่เมื่อมีเรื่องที่ต้องวินิจฉัยและเป็นสถานที่อบรมประชาชน เมื่อสร้างเสร็จแล้วก็ให้ช่างมาเขียนภาพจิตรกรรมอันวิจิตรตระการตา”

หลักจากที่นักเรียนอ่านข้อความนี้จบ ครูให้นักเรียนทุกคนได้แลกเปลี่ยนความรู้ร่วมกันในห้อง ว่าใครอ่านแล้วตีความจากเรื่องเป็นอย่างไรบ้าง โดยครูตั้งคำถามแก่นักเรียนได้แสดงความคิดเห็นให้เกิดการเรียนรู้ คำถามคือ “เมื่ออ่านแล้วนักเรียนพบว่าศาลานี้มีกี่หลัง”

สรุปผลการอ่านตีความได้คือ มีนักเรียนจำนวนหนึ่ง หนึ่งในนั้นคืออชิ ที่สรุปความคิดเห็นต่างไปจากเพื่อนส่วนใหญ่ถึงเรื่องศาลาว่า “ศาลามีจำนวนหลายหลัง โดยเขาให้เหตุผลอย่างคนเชื่อมั่นว่าเพราะมีหลายห้อง หนึ่งห้องคือหนึ่งหลัง ดังนั้นศาลาจึงมีหลายหลัง”

จากนั้นก็มียุเพื่อนในห้องคนอื่นๆ ที่เป็นเสียงส่วนใหญ่ของคำตอบที่ถูกต้องคือ ศาลามีเพียงหลังเดียว และห้องต่างๆ เหล่านั้นถูกตั้งอยู่ในศาลา ต่างพากันยกมือเพื่อแสดงเหตุผลของตนเองว่าทำไมเขาถึงคิดเช่นนี้ ในขณะที่นักเรียนกำลังแลกเปลี่ยนเพื่อนำไปสู่คำตอบเดียว ฉันทในฐานะผู้สอนก็คอยสังเกตและเห็นถึงท่าที ความเปลี่ยนแปลงของอชิไปที่ละนิดๆ จากเดิมที่อชิยังคงยืนยันในความคิดของตนเอง แต่เมื่อเพื่อนๆ ให้เหตุผลที่มีน้ำหนักมากขึ้นๆ อชิเริ่มกลับไปอ่านข้อความทบทวนอีกครั้ง เสียงของกระบวนการกลุ่มที่แลกเปลี่ยนในชั้นเรียนที่เป็นเหตุเป็นผลอย่างหนักแน่น ส่งผลให้อชิกล้ายอมรับในความบกพร่องของตนเอง และตอบอย่างไม่อายว่า “หนูอ่านไม่รอบคอบ ทำให้เข้าใจผิด ตอนนี้หนูเข้าใจใหม่แล้วค่ะ”

เหตุการณ์ในวันนั้นฉันเห็นความเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นกับผู้เรียนได้อย่างแจ่มชัด และชัดเจนเรื่อยๆ จากการทำงานชิ้นต่อไป การอ่านตีความศาลาโมหสถเป็นการสร้างกระบวนการที่ทำให้เด็กเกิดการเรียนรู้โดยเน้นการถกเถียงกันระหว่างนักเรียนภายในชั้นเรียน ทำให้นักเรียนเป็นครูซึ่งกันและกัน การแลกเปลี่ยนโดยการตอบคำถาม แลกเปลี่ยนโดยให้เพื่อนดูงานของเพื่อน การสะท้อนสิ่งที่ได้เรียนรู้หลังจากเรียนหรือทำชิ้นงานเสร็จ ทำให้ฉันคิดถึงคำของครูใหม่ ที่ฉันพอจะจับใจความในการพูดคุยกันในครั้งนี้ได้ว่า “**การเรียนรู้ที่ดีที่สุด คือการมองเห็นตัวเอง**” ฉันคิดเชื่อมโยงกับการตรวจงานในสมุดแล้ว

พบว่า อชิได้สะท้อนสิ่งที่ได้เรียนรู้ จากเรื่องศาลาของมโหสถสู่อีกหนึ่งบทเรียนคือ ศาลาผิดเป็นครู ที่เป็นการเรียนรู้ด้วยตนเอง เพื่อค้นพบตนเอง ว่า “จากการเดินชมศาลาผิดเป็นครู ฉันได้พบว่าทุกคนต่างก็มีคำผิดที่แตกต่างกันมากบ้างน้อยบ้าง ก็ขึ้นอยู่กับความรอบคอบของตนเอง ฉันได้เรียนรู้ว่าไม่มีใครสมบูรณ์แบบไปหมดทุกอย่าง ขนาดคนเก่งๆ ก็ยังมีคำผิด ขึ้นอยู่กับว่าเรามีสติมากแค่ไหน”

ฉันยังจำคำของครูใหม่ในการพูดคุยกันในครั้งนั้นได้อีก ครูใหม่บอกกับฉันว่า "ไม่ว่าจะเด็กแค่ไหน ถ้าครูพาเขาไปในจุดที่ถูก สุดท้ายเขาก็จะไปต่อด้วยตัวเองได้”

วันนี้ฉันได้พาเด็กเก่งอย่างอชิไปในจุดที่ถูก บทเรียนครั้งนี้เขาเป็นเจ้าของการเรียนรู้ของตนเอง ฉันเพียงรับบทบาทสำคัญในการจัดสถานการณ์ ให้เขาเกิดการเรียนรู้มาเท่านั้น!!